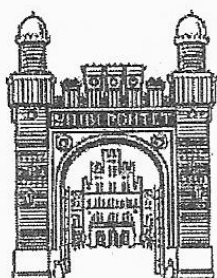

Чернігівський національний педагогічний
університет імені Т. Г. Шевченка
Чернівецький національний університет
імені Ю. Федьковича

Мова. Культура. Комунікація
*Дух нової епохи у слові, тексті,
семіосфері*
матеріали V-ї Міжнародної
наукової конференції (24 квітня 2014 р.)

Language. Culture. Communication :
*The Spirit of the New Age Reflected in
the Word, Text, Semiosphere*
Papers of the 5th International Scientific
Conference (Chernihiv, April 24, 2014)

Чернігів 2014

<i>Міленіна М. М.</i> Танатологічний дискурс сучасного міста: контекст і прагматика	57
<i>Mintsys Ella</i> Compositional and Stylistic Peculiarities of Chick Lit	60
<i>Мойсей Л. Т., Лаба Н. В.</i> Тактики та стратегії мовної маніпуляції в англomовних текстах журнальної реклами косметики	62
<i>Носур Я. О., Мусурівська О. В.</i> Мовленнєвий акт відмови у комунікативній моделі	64
<i>Пасічник Г. П.</i> Осмислення опису пейзажу художньої прози в аспекті традиційної лінгвістики тексту та когнітивістики	67
<i>Пердейчук Т. І., Садовник-Чучвага Н. В.</i> Контекст і квазі-синонімічна ситуація як засоби передачі оцінності в англomовному газетному дискурсі з української тематики	69
<i>Пікун Л. В.</i> Особливості осмислення особистого життя крізь призму образу будинку в оповіданнях "будинки з привидами" та "Пляма на стіні" В. Вулф	72
<i>Присяжнюк О. Я.</i> Новые информационные технологии как средство оптимизации изучения иностранного языка	75
<i>Радиш В., Сурodeйкіна Т. В.</i> Термінологічна номінація та мовна норма	78
<i>Романюк Н., Садовник-Чучвага Н. В.</i> Семантико-стилістичні особливості хоронімів у романі Дж. Толкіна „Володар кілець”	80
<i>Росстальна О. А.</i> Особливості зображення образу головної героїні в оповіданні Т. Гарді "Щоб догодити дружині"	83
<i>Садовник-Чучвага Н. В.</i> Концептуальний сегмент ПРИРОДНІ ЯВИЩА / ПРОЦЕСИ як складова родової концептосфери давньоанглійських міфопоетичних текстів	85
<i>Селиванов С. А.</i> Коммуникативная значимость национальных словесных образов новозеландской лингвокультуры	88
<i>Семен Г. Я.</i> Парадокси в трагедії В. Шекспіра "Макбет"	91
<i>Торговець Ю. І.</i> Маніфестанти категорій образ автора та адресата в текстах соціально-політичного есе американської лінгвокультурної традиції початку ХХІ ст.	94
<i>Трачук Т. В., Ончуленко М. І.</i> Типологія етнокультурних маркерів в американському політичному дискурсі	97
<i>Тулюлюк К. В.</i> Специфіка жіночого авторського мовлення крізь призму сенсорного сприйняття на матеріалі романів А. К. Грін "A Strange Disappearance" та "The Mill Mystery"	100
<i>Фокшек Б., Ончуленко М. І.</i> Функціонування історизмів в авторському дискурсі	102
<i>Харюк І. Р.</i> Проблема аналізу творчості Д. Брауна в сучасному літературознавстві	104
<i>Цобенко О. В.</i> Функціонування лексико-семантичного поля "ювелірні прикраси" в англійському мовленні	106

Торговець Ю. І.

Київський Університет ім. Бориса Грінченка

**МАНІФЕСТАНТИ КАТЕГОРІЙ ОБРАЗ АВТОРА ТА
АДРЕСАТА В ТЕКСТАХ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО ЕСЕ
АМЕРИКАНСЬКОЇ ЛІНГВОКУЛЬТУРНОЇ ТРАДИЦІЇ
ПОЧАТКУ ХХІ СТ.**

Враховуючи жанрову специфіку соціально-політичного есе (далі СПЕ), особливість якої полягає у відсутності розгорнутої системи персонажів, основними одиницями аналізу *характерологічного контексту* цього типа тексту виступають образ автора і образ адресата. Дані категорії важливі в рамках системно-діяльнісного підходу до тексту з урахуванням того, що за кожним текстом стоять автор і адресат, які визначають його структуру, семантику та прагматику.

До безпосередніх маніфестантів категорій образ автора та адресата в текстах СПЕ відносимо:

1. Використання особового займенника першої особи *І* як безпосереднього маніфестанта мовлення. Особовий займенник *І* інтимізує оповідь, виражаючи глибокі особистісні переживання та особистісний підхід до проблеми. Проте, у межах одного есе нерідким явищем є займенникова субституція. У результаті чого особовий

займенник першої особи *I* може заміщуватись займенниками інших класів *we, you, they*.

Субституція особового займенника 1 особи однини *I*, особовим займенником 1 особи множини *we*, виступає засобом ототожнення автора з колом його читачів. У цьому випадку, з точки зору адресанта, адресат переходить до області категорії «своє», стає тим, хто належить певній групі, з якою асоціює себе автор.

Заміна особового займенника *I* особовим займенником другої особи *you*, виконуючи узагальнюючу функцію, створює більш тісний контакт між тим, хто говорить і слухає. Автор переносить читача в описувану ситуацію і читач стає безпосереднім учасником подій.

Своєрідність заміни особового займенника *I* особовим займенником третьої особи *they* полягає в тому, що цей займенник вживається по відношенню до групи осіб, що не включає співрозмовника або мовця і автор, начебто, відгороджується від групи, яку позначає займенником *they*. Вживаючи особовий займенник третьої особи *they*, автор умовно ділить текстовий простір і інтерпретує усе, що співвідноситься з *they* як «чуже», або те, що не належить групі або особі, яка входить до цієї групи.

2. Метатекстові оператори, які виражають:

- мовну рефлексію адресанта щодо поданої інформації;
- авторську оцінку, вираження авторського ставлення до висловлювання, своїх почуттів, оцінок. Напр.: *The GOP will nominate McCain and a “smart Bush” – maybe Giuliani or even (God forbid!) Cheney – for Veep. [6]*. Метатекстовий оператор *God forbid!* постає показником високого емоційного збудження автора і його негативного ставлення до інформації, яку він супроводжує. Наведений елемент набуває додаткового емпатичного виділення шляхом вживання знака оклику;
- зорієнтованість на активізацію та акцентуацію уваги реципієнта.

Таким чином, можна стверджувати, що метатекстові оператори заслуговують особливої уваги при розгляді експлікаторів категорій образ автора та адресата, адже з одного боку, будучи егоцентричними елементами мови, вони розкривають у тексті особистість автора, а з іншого – виражають інтенції адресанта його постійну зорієнтованість на адресата та ситуацію спілкування.

3. Цитування та посилання. Цитування розглядається як інтерсуб'єктний діалог, орієнтований проспективно на адресата, що є причиною, метою і об'єктом породження будь-якого тексту.

Посилання на джерело інформації шляхом використання певних ввідних слів *see, here* передбачає репрезентацію особи автора та його звертання до потенційного реципієнта з метою надання додаткової інформації з певного питання: *There is much more, which you might find here and here. But this much suffices to make my point [5]*. Вживання

посилань в наведеному прикладі зорієнтовано на адресата, який, можливо, не володіє інформацією в повному обсязі, посилання на джерело інформації допоможе йому ознайомитися з додатковою інформацією. Таким чином, система посилань в тексті допомагає автору зекономити основний текстовий простір та змодельовати образ читача з різним інформаційним тезаурусом.

4. Використання комплексу «запитання-відповідь», що передбачає наявність двох комунікантів та зміну ролей автора-адресанта і «образа читача», який виступає продуктом авторської свідомості, володіє подібним до авторського інформаційним тезаурусом і бере активну участь в процесі текстотворення [3, 14]. Водночас, запитання, яке супроводжується відповіддю, з одного боку, залучає читача до роздумів автора, змушуючи його розмірковувати разом з ним [1, 118], а з іншого, надана відповідь дає адресату зрозуміти, що вони з адресантом є однодумцями [2, 52].

5. Спонукальні речення, риторичні запитання та звертання. Спонукальні речення наділені великим рівнем емоційності, вони передбачають як продуцента мови, який прагне залучити читача до спільної інтелектуальної діяльності, так і реципієнта, який отримує емоційне повідомлення і, піддаючись впливу, спонукається до дій. Звертання та риторичні запитання надають тексту відтінок розмовного стилю, бесіди, полемічного діалогу, сприяють інтимізації оповіді: ***Dear brothers and sisters, we have been waiting while cold blood is reigning, but the bright morning is just over the horizon. See you all there*** [48]. Використання звертань представлених іменниками в називному відмінку *brothers and sisters* слугують елементами інтимізації оповіді, оскільки ці лексеми виражають позитивну характеристику читача, і є елементами тактики консолідації, адже використовуються для позначення близьких людей, які належать до однієї соціальної групи.

Отже, маніфестація безпосередніх експлікаторів категорій образ автора/адресанта та читача/адресата в текстах СПЕ американської лінгвокультурної традиції початку ХХІ ст. по-перше, забезпечує реалізацію ряду авторських інтенцій та створює образ автора людини глибоко критичної, мислячої та емоційної, незадоволеної станом справ в країні, сповненої бажання його змінити і залучити своїх співвітчизників до співпереживання, по-друге, вказує на специфічного адресата — досягнувшого повноліття члена американського суспільства, небайдужого до суспільно-політичної ситуації в країні, який розглядається адресантом як такий, що поділяє, або при відповідному впливі зможе поділити погляди автора.

Література

1. Арнольд И.В. Стилистика. Современный английский язык. – М.: Флинта: Наука, 2002. – 384 с.
2. Козуб Л. Мовні засоби впливу у сучасному англомовному політичному дискурсі / Любов Козуб // *Studia methodologica*. – Випуск 32. – Тернопіль: Редакційно-видавничий відділ ТНПУ ім.В.Гнатюка, 2011. – С. 51-53.
3. Романова Н. Л. Языковые средства выражения адресованности в научном и художественном текстах (на материале немецкого языка) : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 «Германские языки» / Романова Наталья Львовна ; Рос. гос. пед. ун-т им. А. И. Герцена. – Санкт-Петербург, 1997 - 24 с.
4. Goodkin D. A sign of hope 2008. [Електронний ресурс] – The Crisis Papers. November 4, 2008. – Режим доступу: <http://www.crisispapers.org/guests/goodkin.htm>
5. Partridge E. Eyes on the Prize. [Електронний ресурс] – The Crisis Papers. May 23, 2006. – Режим доступу: <http://www.crisispapers.org/essays6p/prize.htm>
6. Partridge E. The Great American Election Charade. [Електронний ресурс] – The Crisis Papers. January 15, 2008 – Режим доступу: <http://www.crisispapers.org/essays8p/charade.htm>